

Stenogrammid

XIV Riigikogu, III Istungjärk, täiskogu korraline istung

Neljapäev, 18.06.2020, 10:00

Toimetatud

10:00 Istungi rakendamine

1. 10:07 Perekülvitiste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (185 SE) kolmas lugemine

2. 10:22 Tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (206 SE) kolmas lugemine

3. 10:40 Isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse konventsiooni muutmise protokolliga ratifitseerimise seaduse eelnõu (143 SE) teine lugemine

10:00 Istungi rakendamine

10:00 Aseesimees Siim Kallas

Tere hommikust, lugupeetud kolleegid! Alustame Riigikogu täiskogu III istungjärku 18. töönädala neljapäevast istungit, mis on selle hooaja viimane. Kõigepealt, kas on soovi anda üle eelnõusid ja arupärimisi? Urve Tiidus, palun!

10:00 Urve Tiidus

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Tahan õiguskomisjoni nimel üle anda eelnõu, mis muudab kahte seadust, nimelt väärteomenetluse seadustikku ja liiklusseadust. Selle eelnõuga soovitakse luua mõjutusmeede kiiruseületaja käitumise mõjutamiseks, pakkudes rahatrahvi asemel valikuna rahunemispeatust. Eelnõus on meede kavandatud mõjutama neid, kes on ületanud lubatud piirkiirust kuni 20 kilomeetrit tunnis. Alternatiivsed mõjutusmeetmed on väärt kaalumist, seda enam, et liiklusrikkumiste arv on endiselt suur. Nii et debateerime.

10:01 Aseesimees Siim Kallas

Riina Sikkut, palun!

10:01 Riina Sikkut

Aitäh, hea juhataja! Head kolleegid! Annan Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni liikmete nimel sotsiaalministrile üle arupärimise kroonilise haigusega laste olukorra kohta. Kui me muidu räägime tervishoius patsiendikesksusest ja personaalmeditsiinist ning sotsiaalhoolekandes pakume teenuseid vastavalt sellele, milliseks on vajadus hinnatud, hariduses eesmärgistame samuti ikkagi individuaalseid õpiteekondi, siis kroonilise haigusega laste puhul sõltub nii toetuste kui ka teenuste saamine tihtipeale sellest, kas neil on määratud puue ning kas see on raske, keskmine või sügav. Seal aga aitaks see individuaalsus tegelikult päris paljusid lapsi. Kirjeldame kahte juhtumit ja küsime ka selle kohta, millega on põhjendatud näiteks esimest tüüpi diabeeti põdevate laste toetuse, tugiteenuste ja vanema lisapuhkepäevade kaotamine laste puhul, kellele puuet ei määrata. Kuidas on kriisimeetmena rakendatud erivajadusega laste vanematoetust kasutatud, kui palju seda on taotletud, kas on erandkorras määratud ja milline on hinnang nende toetuste üldisele kasutamisele? Vaat nii. Aitäh!

10:03 Aseesimees Siim Kallas

Valitsuse esindaja, proua Tõnisson, palun!

10:03 Valitsuse esindaja Heili Tõnisson

Austatud juhataja! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna kaks seaduseelnõu. Esimeseks, kodakondsuse seaduse § 28 täiendamise seaduse eelnõu. Riigikogus esindab seaduse eelnõu menetlemisel Vabariigi Valitsust siseminister Mart Helme. Ja teiseks, Euroopa Liidu liikmesriikide vaheliste kahepoolsete investeerimislepingute lõpetamise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu. Selle seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust Urmas Reinsalu. Mõlemad eelnõud on esitatud elektrooniliselt. Kaunist suve teile! Aitäh!

10:03 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Jevgeni Ossinovski, palun!

10:04 Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Austatud istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! On rõõm ja au anda Riigikogu menetlusse loomakaitseaduse ja looduskaitseaduse muutmise seaduse eelnõu, mille algatab täna 23 Riigikogu liiget ja mille eesmärk on keelustada karusloomafarmid Eesti riigis. Alla kirjutanud kolleege on sellel korral rohkem, kuna teema ei ole uus, aga koosseis on uus. Eelmises koosseisus viimasel katsel oli allakirjutajaid 18, nüüd on 23. Selle teema aktuaalsus ühiskonnas tõuseb, Riigikogus vastaliste arv väheneb ja toetajate arv suureneb, mis on kindlasti väga hea.

Eelnõu näeb ette teatud üleminekuaja, praegu eelnõus pakutuna 2023. aastani, ehkki selles suhtes on algatajad kindlasti valmis ka läbirääkimisi pidama, kui pikk see üleminekuage peaks olema, aga eesmärgid on tõepoolest väga sarnased teiste Euroopa riikidega – lõpetada see julm viis riiete tootmiseks ära. 21. sajandil ei peaks loomi ebainimlikes tingimustes hoidma selleks, et neid endale selga panna. Peale selle ei saa kahtlemata jätta tähelepanuta märkimisväärset keskkonnamõju, mis karusloomafarmidel on kemikaalide loodusesse laskmise tõttu, samuti võõrliikide ohtu looduslikult levivatele liikidele. Uue riskina on mitmel pool Euroopas ilmnenud see, et osa karusloomi kannab edasi koroonaviirust. Nii et meil on veel üks argument see Eestis juba peaaegu hääbunud majandusharu lõplikult sulgeda, üleminekuajaga. Loodame, et selle eelnõu menetlemisel tuleb toetajaid veelgi juurde. Tänan!

10:06 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Olen vastu võtnud neli seaduseelnõu ja ühe arupärimise. Riigikogu juhatus otsustab nende edasise menetlemise meie kodu- ja töökorra seaduse kohaselt.

Nüüd on üks teade. Austatud Riigikogu! Kuna täna on kevadistungjärgu viimane istung, siis palutakse teil pärast istungi lõppu oma laudadelt ja sahtlitest isiklikud asjad kaasa võtta. Nüüd teeme palun kohaloleku kontrolli!

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreeris ennast 77 Riigikogu liiget, puudub 24.

---

1. 10:07 Perekülvitiste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (185 SE) kolmas lugemine

10:07 Aseesimees Siim Kallas

Esiteks ... Kuulge! (Helistab kella.) Esiteks on päevakorras Vabariigi Valitsuse algatatud perekülvitiste seaduste muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 185 kolmas lugemine. Priit Sibul, palun! Fraktsioonide nimel on sõnavõttud.

10:08 Priit Sibul

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Ma olen selle eelnõuga siin puldis juba neljandat korda ja mõtlesin, et tahaks omalt poolt ka midagi öelda, sest varasematel kordadel olen esindanud komisjoni. Selle eelnõuga mäletatavasti me kõigepealt kaotame need probleemid, mis on tekkinud perekülvitiste ja teiste seaduste muutmise, kus vahepeal on läinud üht-teist kaotsi, nii et põhikooli lõpetanud lapsed jäid, kui nad läksid järgmisse kooliastmesse, kas kutsekooli või gümnaasiumi, suvel lastetoetusest ilma. Selline ei ole seadusandja mõte kunagi olnud, nii et me taastame selle toetuse. Teiseks on oluline see, et ministeeriumist tuli juurde idee, et vanemahüvitise arvestusperiood läheb kahelt ja poolelt aastalt

kolmele aastale. Teadupärast on vanemal võimalik Eestis olla lapsehoolduspuhkusel kodus kuni kolm aastat, selles mõttes on ülimalt mõistlik, et ka see arvestusperiood liiguks kahelt ja poolelt aastalt kolmele aastale. Kahe-poole- ja kolmeaastane vahemik on loomulik see vahemik, kus Eestis sünnib kõige rohkem lapsi võrreldes kas esimeste laste või n-ö mingite muude ajaliste vahedega.

Teise lugemisel küsis hea kolleeg Jürgen Ligi, kas me komisjonis arutasime seda, et kui me pidevalt seadusi muudame, toimetame ja teeme neid paindlikumaks, siis kas ikkagi tööjõuturu vajadusi peetakse silmas. Siis ma viitasin sellele, et komisjonis liiga palju sellele tähelepanu ei pööratud. Iga eelnõu tuleb loomulikult vaadata võimalikult erinevatest vaatepunktidest, sest siis me saame võimalikest parima tulemuse, aga selle eelnõu puhul ilmselgelt tööjõuturuvajaduste ees on vajadus, et Eestis sünniks rohkem lapsi. See on see esimene vaade, millele me tähelepanu pöörasime, kui see ettepanek tuli ja see, mida komisjonis räägiti. Eestis peaks sündima rohkem lapsi.

No me kõik teame, et laste saamine, nii nagu ma ka eelmine kord ütlesin, ei ole ju liiga lihtne. Kuivõrd elu on keeruline ja tempo kiire, siis esiteks ei ole väga hea, kui rasestumine toimub ja lapsed sünnivad väga järjestikku. Teiseks see, kas õnnestub alati saada laps siis, kui me tahame. Ka meie peres on viimaste laste sünnivahe 17 päeva vähem kui kaks aastat ja kuus kuud. Ehk me küll n-ö mahtusime sellesse praegusesse õigusruumi, aga tuleb tunnistada, et üsna napilt.

Kriisi ajal räägiti üsna palju niisugusest idüllist, et inimesed said vaadata üksteisele otsa, jagada armastust jne. Aga hetkel, kus sul kodus käib kaks last koolis, üks lasteaias, üks sõimes ja üks on imik, ei ole see idüll päris niisama lihtne, kui ajalehe artiklitest võib lugeda. Ma arvan, et me ei pea ka peres toimuvat näitama kuidagi ilusamini, kui see on. Me peame rääkima reaalsusest ning mõtlema sellele, kuidas peresid aidata ja toetada.

Üks asi, mille üle ma olen nõrдинud, kaasa arvatud periood, kui meie erakonna inimesed on seda ministriportfelli kandnud, ma mõtlen sotsiaalministri oma – no siin saalis me räägime sel nädalal kolmandat korda, et lapsi peaks sündima rohkem ja püüame kaasa aidata, et see oleks võimalik –, siis kurb on see, et täitevvoimu tasandil pole läbi iseseisvuse ajaloo mitte kunagi peetud vajalikuks teha ühtegi kampaaniat vanemluse toetamiseks, laste sündide arvu toetamiseks, perede n-ö positiivses kontekstis näitamiseks. Mitte midagi sellist. Aga me kõik teame, et lapsepõlv on vahva ja mõistlik siis, kui lapsel on mängukaaslasi ja lapsed saavad koos mängida. See on põhjus, miks me selle eelnõuga siin oleme ja täna selle loodetavasti vastu võtame: et järjestikused lapsed saaksid sündida. Täna tähelepanu eest!

10:13 Aseesimees Siim Kallas

Jürgen Ligi, ma saan aru, et repliigiks, kuna nimi mainiti.

10:13 Jürgen Ligi

Jah, aitäh! Minu nimi kõlas, aga ühes inetus seoses. Priit Sibul omistas mulle muret, et väikelapse emad ei rahulda tööjõuvajadusi või tööturuvajadusi, nii oli tema sõnastus. Ma ütlesin – vastupidi –, et naised ei tohiks hoida vägisi töölt eemal, see teeb neile halba. Ja muidugi oli seal muud juttu ka, mis puudutas seda, nagu oleks nüüd Riina Solmaniga alanud maailm. Tegelikult on riik ikkagi erinevaid perekampaaniaid pidanud juba ka enne teda.

10:13 Aseesimees Siim Kallas

Helmen Kütt, palun nüüd Sotsiaaldemokraatliku fraktsiooni nimel!

10:13 Helmen Kütt

Austatud eesistuja! Ma võtaks kohe kaheksa minutit, igaks juhuks.

10:14 Aseesimees Siim Kallas

Lisaaega saab.

10:14 Helmen Kütt

Aitäh! Head ametikaaslased! Täna seaduseks saav eelnõu ehk siis perehüvitiste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 185 on vajalik. Kindlasti parandab see perede ja laste toimetulekut. Etteruttavalt ütlen ka seda, et sotsiaaldemokraadid hääletavad selle

eelnõu poolt.

Kui k.a 20. mail esimesel lugemisel olnud eelnõu oli suhteliselt tehniline – muudeti vaid eri aspekte, mis siis erinevate seaduste muudatustega olid tekitanud segaduse või mitmeti tõlgendatavuse –, siis 2. juunil saabus rahvastikuministri kiri palvega tuua sellesse eelnõusse sisse mitmeid uusi aspekte. Neist olulisemad on vanemahüvitise järjestikuste sündide kaitseperioodi pikendamine kahelt ja poolelt aastalt kolmele aastale ning elatisabi maksmise ooteaja lühendamine neljalt kuult kuni ühe kuuni. Väga õiged ja vajalikud muudatused. Sotsiaalkomisjon töötas suures üksmeeles nii muudatusettepanekute kui ka lugemise katkestamisega 9. juunil ja siis uuesti muudetud ja tehnilisest eelnõust sisuliseks saanud eelnõuga edasi 16. juunil. Ütlen ausalt, et kõikide erakondade sotsiaalkomisjoni liikmed olid valmis pikkadeks istungiteks ja oldi valmis vajaduse korral ka lisaistungiteks kokku tulema. Eriline tänu ka sotsiaalkomisjoni headele ametnikele, selle eelnõu korral eriti Heidi Barotile, tänu kellele said mitmed-mitmed muudatused juba eelnevates seadustes kenasti korrigeeritud. Tõine õhkkond oli väga meeldiv. Loodetavasti saab täna juba neljandat korda Riigikogu suures saalis olev seaduseelnõu meie kõigi ka seaduseks ning osa muudatusi hakkab kehtima juba k.a 1. juulil.

Mis teeb aga kurvaks ja põhjus, miks ma kõnelema tulin, on selles, et olin üllatunud ministri kommentaarist pühapäeval, kui koos ajakirjanikuga muretseti selle pärast, kas Riigikogu ikka jõuab kaks lugemist ühel nädalal teha, kuigi juba reedel oli teada ja näha, et nii teine kui ka kolmas lugemine on päevakorras. Teiseks, öeldakse, et head kriisi ei tohi lasta raisku. Koroonaviiruse põhjendusel tuli ka rahvastikuminister nende oluliste, kuid kindlasti väga sisuliste muudatustega alles nüüd sotsiaalkomisjoni. Muidugi andis komisjon endast parima ja täna saavad need ettepanekud ka seaduseks, kuid tegelikult oleks need muudatused võinud jõuda sotsiaalkomisjoni juba eelmise aasta sügisel ja see seadus oleks saanud jõustuda 1. jaanuarist ehk kuus kuud varem.

Tänapäevani on lahendamata ka elatise küsimus. Kui meil on kolm ministrit, kes tegelevad perede toimetulekuga, ka elatis ja elatisabi on väga olulised perede toimetulekuks, meil on sotsiaalminister, meil on rahvastikuminister ja just elatist ja elatisabi puudutavana ka justiitsminister, siis oleks väga tore, kui elatis saaks lahti seotud alampalgast ning väga pikalt räägitud elatise määramise kord jõuaks lõpuks Riigikogu sotsiaalkomisjoni ja seejärel ka suure saali laudadele. See, et elatisabi ooteaeg lüheneb, on suurepärane. Aga elatise probleemid, eriti sellises raskes olukorras nagu koroonaviirus, mis on majandusele raske, ning raskused on veel tulemas nendel peredel, siis kas töötuks jäänud vanemad, kes kasvatavad lapsi, või elatist maksvad inimesed on kindlasti olukorras, kus kohtute suur töökoormus suureneb, sest inimesed pöörduvad kohtusse juba muudetud otsuste muutmiseks või kehtestatud otsuste muutmiseks. Kahjuks mingeid meetmeid nendele peredele pole ei kriisipaketis ega ka lisatoetuste näol. Aga need lapsed vajavad iga päev süüa ja riidet selga.

Viimaseks, rahvastikuminister lubas sotsiaalkomisjonis, kus pöördusin tema poole psühhiaatrilise abi seaduse (115) menetlemisel toetuse saamiseks, et tegeleb ja annab endast parima, sest peab seda muudatust vajalikuks. Kuid hetkel pole sellest kahjuks abi olnud. Loodan väga, et kolm ministrit arutavad suvel ja tulevad sügisel Riigikogu ette eelnõuga, mis puudutab elatise määramist ja lahtisidumist alampalgast. Ehk suvekuudel leitakse koalitsioonis kokkulepe ka eelnõu 115 suhtes ja demokraatlikule riigile kohaselt saavad rahvasaadikud oma meelsust, toetust või vastasseisu näidata suures saalis hääletusega. Uskuge, nii sündimus kui ka juba sündinud laste kaitse ja neile kasvatamiseks paremate võimaluste loomine on mõlemad väga olulised. Tänan!

10:19 Aseesimees Siim Kallas

Rohkem läbirääkimisteks soovi ei ole ilmutatud. Loeme läbirääkimised lõppenuks ja valmistume hääletamiseks.

Austatud kolleegid, vastavalt juhtivkomisjoni ettepanekule panen lõpphääletusele eelnõu 185, Vabariigi Valitsuse algatatud perehüvitiste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Selle eelnõu poolt hääletas 87 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

---

2. 10:22 Tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (206 SE) kolmas lugemine

10:22 Aseesimees Siim Kallas

Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu numbriga 206, selle kolmas lugemine. Fraktsioonide nimel kõned. Signe Riisalo, palun!

10:22 Signe Riisalo

Hea juhataja! Head kolleegid! Muudatused tööturuvaldkonnas on olulised ja vajalikud. Maailm areneb kiiremini ning töövormid ja tööviisid täpselt samamoodi. Enam ei lähe inimene hommikul ühte töökohta ega lahku sealt õhtul kell viis – nii nädalaid, kuid ja aastaid järjest. Inimestel on mitmed töökohad, tehakse distantstööd, on erinevad lepingud ja lepinguviisid. On ebapiisav, et me kaitseme inimest tööturu kontekstis ainult ja peamiselt töölepinguseadusega seonduvates olukordades. Me peame rääkima füüsilisest isikust ettevõtjatest, juhatuse liikmetest, võlaseaduse alusel sõlmitud lepingutest ja inimestest, kes teevad tööampsusid. Olukord on teistsugune, kui me oleme harjunud. Sellepärast on Sotsiaalministeerium pikka aega ette valmistanud vajalike muudatuste skooopi, tellinud selleks Praxiselt analüüsi ning koostanud väljatöötamiskavatsuse, mis muuseas valmis juba eelmisel aastal.

Kriis, mis ähvardas ja ähvardab veelgi meie kõigi tervist, kiirustas ministeeriumi tagant. Planeeritult järgmise aasta alguses Riigikogu ette toodav seadus jõudis meie ette oluliselt varem. See on iseenesest hea. Aga sellel on ka varjukülg – varem jõudnud seadus ei kata kõiki neid aspekte, milleks ministeerium valmistunud oli ja milleks teadlased nõu andsid.

Kiidan seda seadust selles mõttes, et ta annab tööturul toimetavatele osapooltele juurde paindlikkust. Tööampsud töötuse perioodil, samamoodi töötuse perioodi n-ö ajatamine, vahepeal töötamine ja siis jälle töötuse perioodile naasmine ning seda kõike 12 kuu vältel. See on kindlasti positiivne, see elavdab majandust, see annab inimesele võimaluse ise aktiivselt tööturul osaleda, seal püsida ning mitte heituda ja lõpuks ka pikaajaliseks töötuks muutuda.

Me vaidlesime komisjonis selle üle, kui mitu päeva kuus võib inimene töötuse perioodil tööd teha. Eelnõus pakuti viit tööpäeva, Reformierakond pakkus kümmet tööpäeva. Kompromiss on kaheksa. Kaheksa on parem kui viis, see on parem kui mitte midagi. Selles mõttes mul on hea meel, et selline paindlikkus seadusesse tuli.

Aga teine pool sellest eelnõust räägib inimeste toimetulekust töötuse perioodil ehk konkreetsest rahasummast, mis pangakontole laekub. Tõsi, meie töötuskindlustushüvitised on üsna madalad. Seda on soovitanud Praxis ja ka Sotsiaalministeeriumi soov on neid tõsta, aga tõstmise puhul peame alati silmas pidama, et seda tõstetakse millegi arvel. Meil on riigis palju probleeme, mis vajavad lahendamist ja lisaressurssi. Me oleme kuulnud siin tervishoiusüsteemi vajadustest, õpetajate vajadusest, päästjate vajadusest – need on ka kõik need inimesed, kes kriisi ajal eesliinil olid ja rasket tööd meie kõigi heaks tegid. Sellepärast on võib-olla mõistlik, nii nagu Sotsiaalministeerium soovis viie päevaga alustada tööampsusid, alustada säästlikult ja meie majanduslikku stabiilsust silmas pidades mitte kõigil kohe ja palju tõstmisega, vaid tõsta siis, kui inimeste häda on kõige suurem. Ja häda on kõige suurem siis, kui majandus on kehvast seisus. See oli ka Reformierakonna ettepanek, et tõstame töötuskindlustushüvitist tõe poolest vaid selleks puhuks, kui inimestel on raske tööd leida, kui töökohti napib ja inimeste sissetulekud on oluliselt kahanenud. Reformierakond hääletab selle eelnõu poolt. Me ei ole selle vastu

...

Palun lisaiega!

10:27 Aseesimees Siim Kallas

Lisaaega palutakse. Kolm minutit.

10:27 Signe Riisalo

... aga me kutsume üles nii valitsust kui ka kolleege siin saalis nende teemadega edasi minema, et siis sügisel vaadata, kuidas me saame aidata neid, kes on omal tahtel töölt lahkunud, kes on võlaõiguslepingu alusel tegutsenud, kes on FIE-d või juhatuse liikmed ning millised on nendele head ja mõistlikud lahendused. Aitäh!

10:27 Aseesimees Siim Kallas

Priit Sibul Isamaa fraktsiooni nimel, palun!

10:27 Priit Sibul

Aitäh, austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Ma tahaks veel kord siit puldist tänada kolleeg Jürgen Ligi. Jürgen aitas mulle meenutada seda, mida ma varemgi teadsin, nimelt, et maailm ei saanud algust Riina Solmani rahvastikuministriks saamisega. Maailm ei saanud algust isegi siis, kui loodi vanemahüvitis, mille üks autoritest ja algatajatest on tõesti Jürgen. Isegi siis ei saanud maailm algust. Ma olen kursis maailma alguse saamise looga, mis on piiblisse kirja pandud. Võib-olla keegi kahtleb selles, kellelegi võib-olla meeldib suure paugu teooria, aga no selle üle saame me vaielda kunagi järgmisel korral. Nii palju siis eelmise eelnõu ja arutelu kohta.

Aga nüüd praegusest eelnõust. Selle eelnõu puhul ma julgen küll arvata, n-ö arvata ja aru saada selliselt: nii ministeerium kui ka meie komisjonis olime arusaamisel, et tööturul toimuvate muudatuste ja seadustes tehtavate muudatuste esmane eesmärk on see, et inimesed naaseksid tööturule võimalikult kiiresti. See paindlikkus ja need meetmed, mida me tegime, on loodud ennekõike selleks, et inimesed ei kaotaks huvi tööjõuturu ega töö vastu ning naaseksid sinna võimalikult kiiresti. Seeläbi suurendati ka eelnõus välja pakutud tööampsude võimalust, milles me komisjonis, nii nagu Signe ütles, mõistlikule kompromissile jõudsime. Töötuhüvitist tõstetakse. Me teame, et oli soov seda veidi kõrgemalegi ta tõsta, aga siin peab leidma – ja ma arvan, et me komisjonis leidsime – sellise tasakaalu, et inimene ei peaks töötuks jäädes esimesel hetkel kohe oma varast ja senisest elustiilist loobuma ning et tal oleks võimalikult kiire huvi ja soov naasta tööjõuturule. Nagu teada, on ju kõlanud ka selliseid ideid, et inimesed võiksid vabatahtlikult töölt lahkumise korral hakata hüvitist saama. Eks see jääb tuleviku aruteludeks, aga praegusel kujul on meie töötukindlustussüsteem loodud ikkagi selleks, et toetust saaksid need inimesed, kes töö kaotavad, mitte need, kes alles mõtlevad, mida elus võiks veel peale hakata ja teha. Nii et Isamaa toetab seda eelnõu. Aitäh!

10:30 Aseesimees Siim Kallas

Lauri Läänemets, palun Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel!

10:30 Lauri Läänemets

Aitäh! Lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! Kui siin juba ajaloo parandamiseks läks, siis ma alustan ka sellest vanemahüvitise temast. Mitte Jürgen Ligi ei olnud selle idee autor, vaid oli ikka Katrin Saks. Jürgen Ligi oli selle elluviija. Olgem täpsed.

Aga nüüd praegusest seaduseelnõust. On erinevad nägemused, miks kõik need tööturumeetmed ja töötuskindlustushüvitisid olemas on. Kindlasti võib vaadata seda asja nii, et inimesed peaksid võimalikult kiiresti tööle minema, aga võib-olla on veel olulisem vaadata seda külge, et kui inimesel läheb kehvasti, siis ta ei kukuks vaesusesse, et keegi ei kaotaks seda, mis on ta oma elu jooksul loonud, asjade pärast, mis võib-olla tema enda võimuses ei ole. Näiteks, majanduslangus, mis võtab inimeselt töökoha. Inimestel peaks olema kindlasti võimalus ise endale tööd valida, mitte nii, et tal on sund võtta vastu kohe esimene töö, mis ei pruugi olla hea palgaga ega vastata tema kvalifikatsioonile või ei võimalda inimesel ennast teostada. See seadus ei ole meie, sotsiaaldemokraatide silmis kindlasti selline seadus, mis peab inimesi ainult tõukama tööd tegema.

Seadus ise on aga väga oluline. Väga hea, et need muudatused on siia Riigikokku jõudnud. Kuid meil on küsimus, miks on jõudnud meieni ikkagi ainult pool rehkendusest – sellest, mis oli juba ammu ministeeriumis enam-vähem valmis ja millest minister väga kõva selge häälega rääkis, lubades, et kõik asjad tulevad. Kuhugi need asjad pidama jäid. Ma saan aru, et need jäid pidama valitsusse. Hästi kahju. Ma loodan, et valitsus leia suvel sooja päikese käes jõudu ja jaksu ning toob ikkagi ka ülejäänud olulised asjad siia suurde saali.

Kui me mõtleme sellele, et kui Eestis see n-ö tervisekriis tuli, see oli riigi või ühiskonna jaoks kriis, siis suutis valitsus väga kiiresti tegutseda ja väga kiiresti reageerida. Aga töötuks jäämine on ka iga inimese jaoks kriis ja selle inimese perekonna jaoks on see kriis. Kui sul ei ole võimalik enam jätkata niimoodi, nagu siia maani hakkama said, sul ei ole võimalik võib-olla kodulaenu tasuda, sinu pere heaolu satub ohtu ja kõik need asjad.

Ma arvan, et ei ole vaja ainult vaadata seda riiki, riigi poolt, vaid meie jaoks peaks olema ikkagi kõige

olulisem inimene, iga inimene. Ja sellest loogikast lähtuvalt, oleks pidanud täna siin kolmandal lugemisel olema selles paketi need olulised asjad, mis välja jäid. Näiteks, võimalus vabal tahtel töölepingu lõpetamise puhul saada töötuskindlushüvitist. Mul on siinkohal tuua üks hea ja huvitav näide. Meiega võttis ühendust üks härrasmees, kes sõidab taksot, on taksojuht. Tuli kriisiaeg, tal ei olnud võimalik enam töötada, mitte midagi teha ei saanud. Tema oli selline korralik osauhinu omanik ja juhataja, nii et ta oli teinud ilusti endaga kõik vajalikud lepingud ära, oli maksnud ka töötuskindlustusmaksed ja nüüd oleks tal pidanud tekkima võimalus saada hüvitist, aga selleks oleks ta pidanud enda töösuhte lõpetama kas koondamisega või kuidagi sedamoodi. Aga kuna ta oli ainuke omanik, st ainuke juhatuse liige, ja tal oli tööleping sõlmitud iseendaga, siis ta ei saanud ise ennast ära koondada, sellepärast, et juhatuse liige ettevõttest ära kaduda ei saa. Inimene oli teinud täpselt kõike seda, mis seaduses kirjas, aga seda raha, mida ta maksnud oli – oma kindlustust – ta kätte ei saanud. Palun kolm minutit juurde!

10:34 Aseesimees Siim Kallas

Kolm minutit lisaega.

10:34 Lauri Läänemets

Loomulikult on sellele näitele lisaks hästi palju neid inimesi, kes tegelikkuses ei lahku omal vabal tahtel, vaid kirjutavad teadmatuses töösuhte lõpetamise lepingule alla selliselt, et kui nad lõpuks lähevad Töötukassasse, siis öeldakse neile, et hüvitist nad ei saa. Ma arvan, et see on väga oluline asi. Teine oluline asi on töötutoetuse tõstmine. See on ju konkreetset see meede, mis takistab inimestel vaesusesse kukkumist. Ja kui me oleme nõus inimeste kogutud raha suhtes astuma samme juba augustikuus, siis millegipärast seda, kus riik peab panustama töötutoetuse kaudu, me arutame jaanuaris. Ma ei saa aru, miks. Kas siis nende inimeste kriisi puhul ei ole võimalik tuua siia lisaelarvet ja leida need summad. Need summad, mis on siia maani selles kriisis kasutusele võetud, need summad, mida on vaja, on väga väikesed.

Asi, millest minister väga palju rääkis, aga mis ei ole samuti meieni jõudnud, on näiteks FIE-de kohustus maksta töötuskindlustusmaksed. Sest nagu me nägime, väga palju füüsilisest isikust ettevõtjaid sattus kohe raskustesse, kui majandustegevus seisma jäi. Ütleme niimoodi, et sellest poolest rehkendusest on siin ära toodud selline numbriline pool, aga need asjad, mis siis aitavad inimesel kriisist ja majanduslangusest läbi tulla, nii et vahepeal hüvitise maksmine otsa ei saa ja ta vaesusse ei kuku, on kuidagi toppama jäänud.

Sotsiaaldemokraadid toetavad seda eelnõu, aga me ootame, et kõik need asjad, mida on lubatud, ja kõik need asjad, millest me oleme rääkinud, jõuavad ka siia suurde saali võimalikult kiiresti. Ja kindlasti aitame omalt poolt sellele kaasa. Aitäh!

10:37 Aseesimees Siim Kallas

Suur tänu! Jürgen Ligi, sõna repliigiks.

10:37 Jürgen Ligi

Aitäh! Noortele ajaloo huvilistele ütlen – sest minu nimi kõlas siin jälle mitu korda –, et vanemahüvitise idee oli väga erinev sellest, mida torkisid alternatiivina sotsid. Sotside idee oli just nimelt emapalk, kõigile võrdne. Meie idee oli sissetuleku säilitamine kõige õrnemal ajal. Need on väga erinevad asjad, nii et palun neid mitte segi ajada. Kes täpselt autor on? Üksikut autorit tegelikult ei ole, on kollektiiv. Aitäh!

10:37 Aseesimees Siim Kallas

Läbirääkimised selle eelnõu üle on lõppenud. Meil on juhtivkomisjoni ettepanek viia läbi eelnõu 206 lõpphääletus. Valmistume selleks. (Saalikutsung.)

Auväärt kolleegid! Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 206. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu poolt hääletas 82 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

---

3. 10:40 Isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse konventsiooni muutmise protokoll ratifitseerimise seaduse eelnõu (143 SE) teine lugemine

10:40 Aseesimees Siim Kallas

Võtame vaatluse alla järgmise päevakorrapunkti, see on Vabariigi Valitsuse algatatud isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse konventsiooni muutmise protokoll ratifitseerimise seaduse eelnõu 143, alustame selle teise lugemisega. Palun siia ettekandjaks põhiseaduskomisjoni esimehe Paul Puustusmaa.

10:41 Paul Puustusmaa

Lugupeetud juhataja! Auväärsed kolleegid! Mul on hea meel olla teie ees 143 teisel lugemisel ja öelda, et teatud mõttes on see sümboolne, sest tegemist on ju selle istungjärgu viimase ettekandega. Võib-olla oleks tõepoolest tahtnud, et see viimane ettekanne ja viimane seaduseelnõu, mida me siin koos loome või hääletame, oleks olnud selline tugevalt maailmavaateline dispuut, aga no selleks ei ole mulle võimalust antud. Olen siin teie ees vägagi tehnilise küsimusega ja, veelgi enam öeldes, küsimusega, mille ainus eesmärk on Euroopa Liidu õiguse ühetaolise kohaldamise küsimus ja mõningane normatiivne modelleerimine, muutmine. Niisiis, teie ees on seaduseelnõu 143, mis on isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse konventsiooni muutmise protokoll ratifitseerimise seaduse eelnõu, teine lugemine. Selle eelnõu eesmärk on kaitsta isiku eraelu puutumatust isikuandmete automatiseeritud töötlemisel. Konventsioon avati allkirjastamiseks, nagu me teame, 1981. aastal. Eesti on sellega liitunud. Kõnealune protokoll ratifitseerib ainult teatud muudatusi. Nagu ma juba ütlesin, see tuleneb õigussuhete arengust ja vajalik on lihtsalt normatiivne moderniseerimine.

Eesti Vabariigi valitsus algatas eelnõu 10. veebruaril 2020. aastal, esimene lugemine toimus täiskogus 3. juunil. Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 5. juuni k.a. Ühtegi muudatusettepanekut ei laekunud ja põhiseaduskomisjon valmistas eelnõu teiseks lugemiseks ette oma 9. juuni 2020. aasta istungil, kus tegi ka ainsad otsused, mis kõik olid puhtalt menetluslikud. Stenogrammi pärast ma kordan üle, kes olid kohal. Komisjoni istungit juhtisin mina, osa võtsid komisjoni liikmed Kalle Grünthal, Kaja Kallas, Erkki Keldo, Hanno Pevkuri asendusliikmena Siim Kiisler, Andrei Korobeinik, Lauri Läänemets, Martin Repinski ja Taavi Rõivas. Kui ma olin ette kandnud selle seaduseelnõu üldise sisu ja rääkinud sellest, et muudatusettepanekuid ei olnud, ka mitte komisjoni liikmetelt, siis läksime menetluslike otsuste juurde. Need olid järgmised: kõigepealt otsustasime võtta eelnõu päevakorda tänaseks, 18. juuniks (see oli konsensuslik otsus), ja tegime ettepaneku viia läbi eelnõu lõpphääletus (ka see otsus oli konsensuslik). Tänan!

10:44 Aseesimees Siim Kallas

Suur tänu, lugupeetud ettekandja! Kas Riigikogu liikmetel on küsimusi? Küsimusi ei ole. Suur aitäh!

10:44 Paul Puustusmaa

Ma tänan teid, ka kõiki selle möödunud meeldiva aasta eest!

10:44 Aseesimees Siim Kallas

Kas on soovi avada läbirääkimisi? Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei esitatud. Meil on juhtivkomisjoni ettepanek viia läbi eelnõu 143 lõpphääletus.

Lugupeetud kolleegid, panen lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse konventsiooni muutmise protokoll ratifitseerimise seaduse eelnõu 143. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Selle eelnõu poolt hääletas 73 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu on seadusena vastu võetud. Istung on lõppenud. Juhatuse nimel soovin kõigile töökast ja tervet suvet. Töötage dokumentidega, sügisel näeme jälle.

Istungi lõpp kell 10.48.